

Slovo k povzbuzení na pátek 26. února 2021, na pátek po 1. neděli postní
Biblická čtení: Ez 18,21-28; Ž 130; Mt 5,20-26

Milé sestry, milí bratři,

pokračujeme v naslouchání biblickým textům, Božímu slovu tohoto prvního postního týdne. V různých obměnách nás den co den vybízí k tématům: K obrácení, ke kterému by měla vést a jehož by měla být zároveň prvním ovocem trojice postního snažení, půst, almužna a modlitba. Nejinak je tomu i dnes.

První čtení je z knihy proroka Ezechiela, Božího proroka vystoupivšího na počátku šestého století před Kristem, tedy někdy v prvních letech babylónského vyhnanství. Jeho proroctví, i dnešní úryvek, odráží mimo jiné velmi důležitý posun ve smýšlení starozákonního člověka, ke kterému v té době došlo a ke kterému právě prorok Ezechiel svým prorockým slovem výrazně přispěl:

Každý sám je zodpovědný za své jednání. Nejsou to viny otců ani viny synů, jež by determinovaly úděl člověka, otcové i dospělí synové jsou sami zodpovědní za své jednání. Samozřejmě, že existuje vzájemný vliv, ať už dobrý nebo špatný, ale není vše určující, člověk je ve svém jádru svobodný, a proto sám za svůj život zodpovědný. Na druhém člověku, ať už je to syn či otec, je nanejvýš pokus hříšníka odvrátit od jeho nepravosti. A navíc nejvíce záleží na konci života člověka, jak se jeho život dovrší. Nejsou to proto ani předešlé zásluhy jednotlivce, které by mu zaručily spásu, ani jeho předešlé viny, které by ji znemožnily, pokud se obrátí («Jestliže spravedlivý opustí svou spravedlnost a páchá nepravost a zemře, zemře pro svou nepravost, které se dopustil. Jestliže se však zločinec odvrátí od svých zlých skutků, které spáchal, a jedná podle práva a spravedlnosti, sám sebe zachrání»). A obrátit se je díky Boží shovívavé trpělivosti možné stále, dokud člověk žije na zemi («Mám snad zalíbení v zločincově smrti – praví Pán, Hospodin – anebo spíše chci, aby změnil své chování a byl živ?»).

Kdybychom četli úryvek z osmnácté kapitoly až do konce, slyšeli bychom pak i jeho závěrečnou výzvu na vše řečené navazující: «Obráťte se odvráťte se ode všech svých nevěrností a vaše nepravost vám nebude k pádu. Odhod'te od sebe všechny nevěrnosti, jichž jste se dopouštěli, a obnovte své srdce a svého ducha... Obráťte se a budete žít». Výzvu, která prorocky odkazuje na Krista a jeho milost. Vždyť je to týž Ezechiel, který v šestatřicáté kapitole svého proroctví zaslíbuj, že to bude právě Mesiáš, který dá člověku «nové srdce a nového ducha», který odstraní z jeho těla «srdce kamenné» a dá mu «srdce z masa», a tak konečně způsobí, že hříšník bude moci být očištěn ode všech svých nečistot a bude se moci řídit Božími příkázáními a je zachovávat, protože mu k tomu bude nabídnuta Boží síla, síla proměněného srdce, síla skutečného obrácení.

Krom toho, že všechna podobná prorocká biblická čtení tak můžeme a máme slyšet jako neustálé klepání či přímo bubnování na dveře našeho srdce, jako stále opakovanou a neustávající výzvu k obrácení, jako výzvu k probuzení touhy se i od svých nepravostí a nevěrností konečně odvrátit a obrátit se k Bohu a dobru, tak zrovna to dnešní první čtení nám tak velmi výrazně připomíná ještě jednu nesmírně důležitou rovinu, která je vlastně předpokladem jakéhokoli obrácení: Nutnost přijetí odpovědnosti za své vlastní chování, za svůj vlastní život.

Ono to zní docela samozřejmě, nicméně samozřejmě to bohužel ani trochu není. Neustálý pocit, že za naše provinění může vždy vlastně někdo jiný – výchova, společnost, okolí, nadřazení, okolnosti či různá zranění a příkoří nám kdy učiněná a tak dále – , zdaleka není ojedinělý. A mnozí se tímto způsobem – za všechno mohou vlastně „ti druzí“ – v očích svých i druhých chtějí vyvinut ze svých vlastních vin, zbavit se zodpovědnosti, přehodit ji na někoho či něco jiného. Ale to nejde; před Bohem, Božím soudem, před sebou samými ani před druhými lidmi to udělat nemůžeme, upozorňuje nás dnes prorok Ezechiel...

Dnešní evangelijní úryvek je z Ježíšova Horského kázání podle Matoušova sepsání. Vedle obecné a celý mravní apel evangelia shrnující výzvy «nebude-li vaše spravedlnost mnohem dokonalejší než spravedlnost učitelů Zákona a farizeů, do nebeského království nevejdete» máme dnes před sebou několik docela konkrétních podnětů, v čem spočívá toto křesťanské „víc“ v oblasti pátého Božího přikázání, «nezabiješ»: Nejenom vlastní zabití, ale již hněv, tupení či zatracování jsou hříchy, od nichž bychom se měli odvrátit.

A tak můžeme zazpytovat svědomí, na koho všeho se ve svém srdci hněváme; s vědomím, že agrese v srdci dříve nebo později – podle příležitostí – může velmi snadno přerůst v čin. Koho tupíme, komu říkáme *raka*, doslova „dutá hlava“ (jak je v řeckém originále evangelia). Anebo koho dokonce zatracujeme, když mu říkáme *móre*, „blázen“.

Móre v náboženském kontextu znamená také něco jako „bezbožník“, a tak poslední otázka může být ještě jemněji položena: Kolikrát ve svém srdci, v různých rozhovorech, hádkách, diskuzích, na internetu, zvláště pak ve vyhrocených situacích svými názorovými oponenty vnitřně pohrdáme, považujeme je za bezbožníky nebo duchovně nezralé a navíc to třeba i říkáme a píšeme? Ptejme se nejprve, zda to není daleko spíše projev naší vlastní pýchy a nelásky, než pravdivé posouzení druhého. A i kdyby to bylo nějak pravdivé, opravňuje nás opovrhovat druhým člověkem a říkat mu *raka* či o něm komunikovat jako o *móre*? Pán Ježíš říká, že ne.

Celé Boží slovo dnešního dne nás opravdu zve k obrácení: Nejprve k jeho počátku, k přijetí zodpovědnosti za své vlastní jednání, bez čehož nemůže být ani lítost ani obrácení. Ve světle evangelia pak konkrétně k přijetí odpovědnosti a obrácení v oblasti pátého přikázání. Nutnost křesťanského „víc“ nám připomíná, že hřích proti «nezabiješ» již začíná v srdci, agrese vůči bližním se rodí v našem nitru, v pohrdání druhým a jeho zatracování, agrese ze srdce pak může snadno přerůst a také přerůstá v čin, ať už se jedná o jakoukoli formu zabití bližního. Za svou agresi jsme také zodpovědní vždy především sami...